

Bible (Genesis, Píseň písní)

Na měsíc září připadla četba bible (celým názvem Písmo svaté Starého a Nového zákona). Já jsem četl její ekumenický překlad. Moje bible byla vydána Českou biblickou společností roku 1993 v Praze jako její 8. vydání. Jelikož bible vznikala několik staletí a její části byly psány různými autory, nedá se hovořit o díle jednoho tvůrce. Genesis i Píseň písní, které jsou součástí Starého zákona, však vychází z izraelské lidové slovesnosti. Původní autorství nelze tedy nikomu přiřknout.

Jelikož jsou Genesis a Píseň písní žánrově naprosto odlišné, zaměřím se nejprve na Genesis (také První kniha Mojžíšova). Jedná se o epický text obsahující izraelské mýty. Během četby se dozvídáme o stvoření světa, činech prvních lidí a osudech kmene Izraelců a jejich vládců (patriarchů). Hlavním motivem Genesis je víra a naprostá oddanost k Bohu. Dále jí prostupují příklady božího milosrdenství, ale i krutosti. Ústřední děj se odehrává kolem Abrahama, Izáka a Jákoba. Abraham je vzorový věřící, moudrý člověk, který se Hospodinovi naplno podřídí a je za to odměněn boží náklonností. Je také považován za praotce izraelského národa. Izák, Abrahamův syn, se po smrti otce stává vládcem Izraelců. Je to také moudrý a zbožný vládce, otec 12 synů, kteří se stávají zakladateli 12 izraelských kmenů. Jákob je Izákův syn a také izraelský patriarcha. Je to také moudrý a zbožný člověk.

Oproti tomu je Píseň písní sbírkou krátkých lyrických básní pojednávající především o lásce. Rozsahem je výrazně kratší než První kniha Mojžíšova. Sice se jedná o milostné básně, je jim však přikládán alegorický význam. Obrazně připodobňuje lásku Krista k lidem. Proto byla zařazena do kánonu.

Nejstarší spisy Starého zákona (takže i Genesis a Píseň písní) pochází z 11. století př. n. l. Někteří vědci však tvrdí, že je ještě starší. Autor není znám, jelikož se jedná o sbírku mýtů a svatebních písní. Proto je nutné si při čtení uvědomit, že kniha není objektivním zachycením historie, přestože se to tak může na první pohled jevit. Dále je třeba mít na paměti, že se spíše jedná o idealizovanou interpretaci dějin a návod, jak správně žít. Je zajímavé, že největší „popularity“ si Starý zákon užíval více než 1000 let po svém sepsání daleko od místa původu ve středověké Evropě.

I sestoupil Hospodin, aby zhlédl město i věž, které synové lidští budovali. Hospodin totiž řekl:

„Hle, jsou jeden lid a všichni mají jednu řeč. A toto je teprve začátek jejich díla. Pak nebudou chtít ustoupit od ničeho, co si usmyslí provést. Nuže, sestoupíme a zmateme jim tam řeč, aby si navzájem nerozuměli.“

I rozehnal je Hospodin po celé zemi, takže upustili od budování města. Proto se jeho jméno nazývá Bábel (to je Zmatek), že tam Hospodin zmátl řeč veškeré země a lid rozehnal po celé zemi.

Gn 11, 5–9

Tento úryvek popisuje poměrně známou událost, označovanou jako stavba Babylonské věže a zmatení jazyků. Vybral jsem si jej i proto, jelikož dobře vystihuje styl jazyka, který bible používá. Je zde dobře vidět zastaralá formulace vět, a z toho vyplývající zhoršená srozumitelnost. Navíc jde o ukázkou, na níž je dobře vidět, že texty sice popisují události, které mohou mít historický základ, ale mají i alegorický význam. V tomto případě jde, podle mého názoru, o příklad následků příliš ambiciózních, až troufalých, projektů.

Pokud bych měl bibli hodnotit, a případně doporučit, jen podle toho, jak se mi četla, nedopadla by vůbec dobře. Text byl psán zastaralou češtinou, což vedlo k vyšší nepřehlednosti a náročnějšímu čtení. Některé příběhy byly zajímavé, ale jiné, a to jich nebylo málo, byly nezáživné, až nudné. Pro mě nejméně čtivé byly pasáže, kde jsem se dozvídal o rodokmenech jednotlivých postav. Pokud bych měl vyjádřit strukturu předávaných informací jednoduchým vzorcem, vyšlo by z toho zhruba následující: tato osoba, o které jste nikdy neslyšeli a neuslyšíte, si vzala tuto bezvýznamnou osobu a měla tohoto syna, o kterém též nic nevíme a pak zemřela ve věku 150 let¹. Kdyby text byl nahrazen jednoduchým grafickým rodokmenem, četla by se kniha mnohem lépe. Abych to shrnul: kdyby byla bible (Genesis) jen jednou z nekonečného zástupu knih, rozhodně bych sáhl po jiné. Na druhou stranu sehrála významnou roli v lidských dějinách a stala se jednou z nevlivnější a nejčtenějších knih všech dob, a proto nechci její význam znevažovat. Seznámení se s jejím obsahem, alespoň povrchně, považuji i přes své výhrady za základ literární a společenské vzdělanosti.

---

¹ Viz např.:

„Toto je Šémův rod.

Dva roky po potopě zplodil Sem ve věku 100 let Arpakšáda. 11Sem žil po

zplození Arpakšáda ještě 500 let a plodil syny a dcery. 12Arpakšad ve věku 35 let zplodil Šelacha. 13Po zplození

Šelacha žil Arpakšád ještě 403 let a plodil syny a dcery. 14Šelach ve věku 30 let zplodil Hebera. 15Po zplození

Hebera žil Šelach

ještě 403 let a plodil syny a dcery.“

Gn 11, 10 - 14